

Täysistunto

Keskiviikko 18.11.2020 klo 13.59—21.31

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.58 **Opetusministeri Li Andersson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kulunut vuosi on ollut kaikissa suomalaisissa peruskouluissa poikkeuksellinen, ja koronavirus on pakottanut järjestämään perusopetusta väliaikaisilla säännöksillä. Koska tavoitteena on, että valmiuslakia ei olisi enää tarvetta epidemian hallinnassa käyttää, varautui hallitus tähän nyt käynnissä olevaan syyslukukauteen 2020 antamalla hallituksen esityksen, jonka eduskunta hyväksyi 26. päivä kesäkuuta. Lainsäädäntö on voimassa tämän vuoden loppuun asti, ja hallitus ehdottaa nyt eduskunnalle, että vastaavien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin peruskoulujen kevätlukukauden 2021 ajaksi.

Koronavirustilanne suomalaisissa oppilaitoksissa ja kouluissa on kohtalaisen hyvä. Vaikka kouluissa toki esiintyy altistumisia, niin tilastojen mukaan peruskouluissa jatkotartuntoja on sekä absoluuttisesti että muuhun yhteiskuntaan verrattuna hyvin vähän. Syksyllä on jouduttu siirtymään etäyhteyksiä hyödyntäviin järjestelyihin pääsääntöisesti altistumisten vuoksi, jolloin oppilas tai oppilasryhmiä on määrätty karanteeniin. Vaikka tilanne peruskouluissa tällä hetkellä on kohtuullisen vakaa, tulee kokonaiskuvaa seurata tarkasti, ja kouluissa on äärimmäisen tärkeä noudattaa erityisjärjestelyjä, jotta tämä vakaa hyvä tilanne saadaan säilytettyä.

Suomen koronastrategia perustuu alueellisille toimille, ja siksi haluamme lakimuutoksella mahdollistaa opetuksen järjestäjille siirtymisen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin vastaavalla tavalla myös kevätlukukaudella, mikäli tartuntatautilanne sitä paikallisesti edellyttää. Tavoitteenamme on, että tartuntatautilanteeseen voidaan reagoida joustavasti ja tehokkaasti paikallisista lähtökohdista käsin.

Hallitus esittää siis väliaikaista säännöstä perusopetuslakiin ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettuun lakiin syyslukukaudella olleita lakeja vastaavasti. Lähiopetus tulee olemaan perusopetuksen järjestämisen lähtökohta myös kevätlukukaudella, ja nyt käsiteltävillä laeilla säädettäisiin poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä, jotka mahdollistavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

esimerkiksi vuorottelun lähi- ja etäopetuksen välillä, mikäli tietyt tartuntatautilain mukaiset edellytykset täyttyvät. Mikäli poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin joudutaan turvautumaan, opetusta voidaan järjestää etäyhteyksiä hyödyntäen.

Lakimuutokset ovat edelleen väliaikaisia, eikä etäopetusta ole tarkoitus käyttää enempää kuin se on oppimisen ja terveyden turvaamisen kannalta välttämätöntä. Poikkeusjärjestelyt voitaisiin siis ottaa käyttöön, mikäli opetuksen järjestämiseen käytetty tila suljetaan osittain tai kokonaan tartuntatautilain nojalla eikä opetusta voitaisi järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa. Opetuksen järjestäjän tulee toimia yhteistyössä paikallisen tai alueellisen tartuntatautiviranomaisen kanssa arvioidessaan lähiopetuksen turvallisuutta ja poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden tarpeellisuutta. Vastaavalla tavalla kuin mitä on säädetty nyt syksyn osalta, esitetään, että haavoittuvassa asemassa olevat oppilaat jatkaisivat lähiopetuksessa myös keväällä. Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät siten koske esiopetuksen oppilaita, perusopetuksen 1.—3. vuosiluokkien oppilaita, erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita tai valmistavan opetuksen oppilaita.

Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus ehkäistä koronaviruksen leviämistä, lieventää siitä koituvia haittoja sekä turvata perusopetuslain mukaisen opetuksen turvallinen järjestäminen kevätlukukaudella 2021. Haluamme varmistaa, että jokaisen syksyllä koulutyönsä aloittavan oikeus saada maksutonta perusopetusta turvataan myös tässä vallitsevassa tartuntatautilanteessa. Esityksellä pyritään turvaamaan myös kaikkein haavoittuvimmasa asemassa olevien oppilaiden oikeus saada perusopetusta myös poikkeuksellisissa opetustilanteissa. Jotta opetusta voidaan järjestää mahdollisimman turvallisesti joululomien jälkeen, tavoitteena on, että laki olisi voimassa 1. päivä tammikuuta vuonna 2021, ja toivon samanlaista yhteistyön henkeä myös nyt eduskunnalta ja hyvää yhteistyötä, jotta me saamme nämä lakimuutokset käsiteltyä ja hyväksyttyä hyvissä ajoin.

15.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä opetusministeri ja hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat ja istuntoa seuraavat! Aiemmassa työelämässäni sain toimia opettajana, ja tietysti koulukysymykset ovat lähellä sydäntäni, ja niitä tulee seurattua. Ja kyllä jo viime kevään ja syksyn jälkeen täytyy kiitosta antaa meidän erinomaisille, osaaVILLE opettajillemme, koulun muulle henkilökunnalle, ruokahuoltoon ja kaikkiin muihin tehtäviin osallistuneille, mutta myös meidän pienille oppilaille ja vähän isommillekin oppilaille ja perheille. Poikkeukselliset ajat ovat olleet todellakin poikkeuksellisia, mutta niissä on varsin hyvin onnistuttu, ja tästä kiitos myös opetus- ja kulttuuriministeriölle ja ministeri Li Anderssonille. Koulupuolta on hoidettu mielestäni varsin mallikkaasti.

Tässä esitetään näiden tiettyjen toimenpiteiden jatkamista myös kevätlukukauden osalta niin, että opinnoissa voitaisiin käyttää esimerkiksi vuorottelua: osa oppilaista olisi lähiopetuksessa aamuvuorossa ja iltavuorossa tai vuoropäivin tai näin poispäin. Nämä ovat varsin perusteltuja, ja toivon hyvin samalla lailla kuin ministeri tuossa vetosi, että me toimisimme hyvässä yhteishengessä tässäkin.

Itse asiassa nythän ihan viime päivinä on paljon puhuttu siitä, miten hyvä koronatilanne Suomessa on verrattuna muuhun maailmaan, ja kyllä siitä iso kiitos kuuluu ennen muuta suomalaisille mutta myös sille laajalle poliittiselle yhteisymmärrykselle, mikä on ollut. Oli havahduttavaa esimerkiksi lukea siitä, miten Suomessa pystyttiin ottamaan yksituumaisesti nopeasti käyttöön tätä poikkeusajan lainsäädäntöä, kun samaan aikaan Espanjassa oppositio keikutti venettä ja siellä päätöksiä pystyttiin tekemään kahden viikon patkissa ja lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

pulta oppositio kesken koronan hoidon keskeytti nämä toimenpiteet — nyt on nähty, mitä siellä on tapahtunut. [Aki Lindén: Meillä on fiksi oppositio!] — Kiitos.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä keskustelussa nostaa esille kaksi huolta koronan pitkittyessä. Toinen on tämä, miten pystymme täyttämään näitä opetussuunnitelman tavoitteita. Meillä on tällä hetkellä paljon esimerkiksi kouluja, jotka ovat siirtäneet ruokailukäyttöön vaikkapa sisäliikuntatiloja. Kuinka pitkään tämäntyyppiset poikkeusjärjestelyt voivat jatkua? Ja sitten, vaikka tässä puhutaan perusopetuksesta, tiedän, että ministeri pohtii myös sitä, miten toisen asteen opiskelijat pärjäävät tulevaisuudessa, ja haluaisin kuulla teidän mielipiteenne ja ajatuksenne tai toimenpiteenne siihen, että enää keväällä ei pääse tapahtumaan sitä, että joku nuori, joka on vain altistunut koronalle, ei pääsisikään ylioppilaskirjoituksiin osallistumaan. Minun mielestäni tähän pitää löytää keinot, niin että nuorelle taataan mahdollisuudet tavalla tai toisella myös sen altistumisen aikana suorittaa se ylioppilastutkinto. Nyt oli syksyllä tilanteita, että kun lähiperheessä oli tapaaminen, jossa oli koronatartunta, niin ei pystynyt osallistumaan, ja ne ovat muuten nuorille paljon pidempiä aikoja kuin meille. Meillä nämä vuodet menevät huomattavasti paljon nopeammin.

Arvoisa puhemies! Kun tässä puhutaan poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä, niin viimeisenä nostan esille ja kysyn ministeriltä, onko tätä perusopetuksen etäopetussuunnitelmatyötä pohdittu ministeriössä. Se nousi esille keväällä, ja tämän varaan olisi mahdollista perustaa myös esimerkiksi valtakunnallinen Suomen etäkoulu. Tästä hyötyisivät monet muun muassa sairastavat ja sairastuneet lapset — siis muuhunkin kuin koronaan, ennen muuta muuhunkin kuin koronaan — mutta myös nuoret, jotka asuvat ulkomailla. Asiastahan jätettiin eduskunnassa toimenpidealoite kansanedustaja Koposen johdolla, ja valtakunnallinen etäopetussuunnitelma myös varmistaisi etäopetuksen laadun ja yhdenvertaisuuden korona-ajan kaltaisissa tilanteissa ja muutenkin, ja niitä toimenpiteitä itse asiassa voidaan tarvita tässäkin, mitä nyt tänään olemme käsittelemässä.

Olisi siis tärkeää jättää tästä koronakriisistä käyttöön se hyvä, mitä on opittu ja luotu, ja olisi tärkeää tehdä opetussuunnitelma etäopetukseen ja perustaa myös jollain mallilla valtakunnallinen etäkoulu. Se olisi monelle sairastavalle lapselle tärkeä apu, ja myös ulkomailla asuvat lapset siis tästä hyötyisivät. Tämä siis kohdistuisi niin, niin kuin kansanedustaja Koponen aloitteessaan totesi, että esimerkiksi aistiyliherkille, neurokirjon diagnoosin omaaville oppilaille, sisäilmasta oireileville lapsille, kouluahdistuneille, maaseudun pitkien koulumatkojen oppilaille mutta myös esimerkiksi kiusatuille poikkeustilanne ja etäopetukseen siirtyminen olisi positiivinen kokemus. Nämä ryhmät ovat hyötäneet siitä, että saavat opiskella omaan tahtiinsa rauhallisessa kotiympäristössä. Tämän takia olisi hyvä, jos etäopetus voitaisiin mahdollistaa perusopetuksen keinovalikoimassa myös normaalioloissa.

Arvoisa puhemies! Annan itse tukeni näille poikkeustoimien jatkoille, ja toivon, että meidän kouluissa onnistutaan hyvin myös loppuvuoden ja kevään osalta. Toivon, että me jätämme tästä korona-ajasta käyttöön kaiken sen hyvän, mitä tästä ajasta on irti saatavissa. Myös teknologian hyödyntäminen kaikessa koulutyössä on yksi tällainen loikka.

15.10 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Perusopetuslaki ei mahdollista normaalitilanteessa perusopetuksen järjestämistä muutoin kuin lähiopetuksena. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi, tai pikemminkin jatkettavaksi, väliaikaiset säännökset opetuksen poikkeuksellisesta järjestämisestä aina koulujen kevätkaudelle 2021 saakka. Viisautta on ennakoida, ja juuri siitä on kyse. Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että koronarea-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

gointia voidaan jatkaa paikallisesti ja joustavasti. Emme siis tarvitse massiivista kaikki samaan muottiin -toimintaa, vaan reagoidaan siellä, missä reagoida tarvitsee. Paikalliset opetusviranomaiset tekevät yhteistyötä tartuntatautiviranomaisten kanssa ja arvioivat olosuhteet ja tilanteet, mikäli siihen tarve ilmenee. Esitys mahdollistaa sen, että koronaepidemian etenemiseen reagoidaan edelleen järjestäjäkohtaisesti.

Puhemies! Lähiopetuksen ensisijaisuutta on valtavan tärkeä korostaa. Sen pitää olla kirkkaana mielessä ja kaiken toiminnan lähtökohtana. Hallituksen esityksessä tämä korostuu myös siten, että haavoittuvammissa asemassa olevilla oppilailla on oikeus lähiopetukseen myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana, aivan kuten ministeri Andersson esittelikin. Siis koulutuksen järjestäjä ei voi siirtää etäopetukseen esikoululaisia, ykkös—kolmosvuosiluokkien oppilaita, erityistä tukea saavia, pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvia tai valmistavan opetuksen oppilaita. Kouluilla on myös velvollisuus järjestää oppimisen tehostettua tukea olosuhteisiin nähden mahdollisilla tavoilla — hyvä näin. Mennyt kevät ja kuluva syksy osoittivat, että joustoja tarvitaan silloin, kun hässäkkä on päällä. Tämän esityksen aivan keskeinen ydin on, että oppilaan oikeus opetukseen toteutuu, vaikka kouluja suljetaan osittain tai kokonaan tartuntatautilain nojalla. Opetus siis jatkuu kaikesta huolimatta ja yhteiskunta pyörii.

Puhemies! Esitys osoittaa tilannetajua ja ennakoivaa pelisilmää hallitukselta. Varaudumme siihen tosiasiaan, että koulujen kevätlukukaudella elämme epävarmuudessa, mitä koronan osalta tapahtuu. Tämä esitys tuo mahdollisuuden ja luottamuksen alueelliseen ja paikalliseen reagointiin ja herkkyyteen lukea paikallista ja koulukohtaistakin tilannetta. On tärkeää, että päätöksiä epidemiatoimenpiteistä ei arvuutella pelkästään opetusviranomaisten kesken, vaan opetuksen järjestäjä toimii yhteistyössä tartuntatautiviranomaisten kanssa. Tällöin myös opetuksen järjestäjä saa selkänöjää toimiinsa ja pystyy huomioimaan tartuntatilanteen, turvallisuuden ja toimimaan ylipäätään kotien kanssa tiiviissä yhteistyössä. Etäopetukseen siirtyminen tehdään vain välttämättömien tosiasioiden edessä, ja se on lopulta tämän esityksenkin suurin oleellisuus.

Puhemies! Edustaja Heinosen tavoin on kyllä todettava, että jälleen on myös syytä kiittää niin opettajia kuin koko koulutus- ja kasvatuskentillä toimivia ammattilaisia. Me kaikki tiedämme, että pienten lasten ja kasvavien nuorten maailma on kaikessa kauneudessaan myös kasvun kipua ja oppimisen nälkää. Heidän työnsä ja kasvatuskumppanuuden varassa on kaikki, mitä me tulevaisuudelta toivomme tai odotamme.

15.14 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Koronaepidemian hoito Suomessa osoittaa sen, että nämä alueelliset rajoitukset ovat olleet toimiva tapa, ja sen tähden tässä olemme sitten myöskin jatkamassa tätä poikkeukselliset opetusjärjestelyt mahdollistavaa lainsäädäntöä. Ihan niin kuin täällä kollegat edellä ovat todenneet, kyllä suuri kiitos kuuluu sinne koulujen opettajille ja muulle henkilökunnalle ja tietenkin myös vanhemmille, jotka keväällä venyivät sitten siihen etäopetukseen, mikä kodeissa tapahtui. On tärkeää, että opetuksen järjestäjä voi tehdä päätöksen siirtyä näihin poikkeusjärjestelyihin ja että todellakin näitten voimassaoloa jatketaan ensi kevätkauden ajan ihan niillä samoilla rajoituksilla, mikä silloin viime keväänä kirjattiin.

Tässä edustaja Heinonen omassa puheenvuorossaan nosti esille seikan, jota itsekin haluaisin ministeriltä kysyä. Koulut ovat ymmärrettävistä syistä halunneet ottaa esimerkiksi liikuntatilat siihen käyttöön, että oppilaita on saatu tarpeeksi etäälle toisistaan ja välimatkoja pidettyä, ja on voinut käydä niin, että esimerkiksi ruokailutiloja on siirretty sinne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

jumpasaleihin ja muuta. Miten nämä, voisiko sanoa, kaksi sinällään erittäin tärkeää toimintoa on hoidettu: koulutyön edistäminen mutta myöskin liikunnan ja liikuntatilojen ylläpitäminen? Näitä liikuntatiloja useimmiten käytetään myöskin koulun ulkopuolisella ajalla, elikkä illalla on runsaasti harrastustoimintaa. Kuinka paljon nyt on jouduttu koulun yhteydessä olevia liikuntatiloja ottamaan opetuskäyttöön? Onko tästä tullut paljon palautetta, ja onko esimerkiksi joissakin kunnissa jouduttu vaikkapa joitain tällaisia vakivuoroja kokonaan seuroilta ja muilta vastaavilta estämään sen kouluajan ulkopuolella?

15.17 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kulunut vuosi on ollut todella haasteellinen myös kouluissa, ja voi sanoa, että koronavirusepidemian vallitessa siirtyminen etäopetukseen viime keväänä tapahtui käytännössä yhdessä yössä. Se oli digiloikka ennätysajassa. Se, että oli tämä etäopetusmahdollisuus, varmasti pelasti monen opiskelijan mahdollisuudet myöskin jatko-opintoihin ja ylipäättään säilymisen opetuksen piirissä. On erittäin hyvä, että tämä mahdollisuus nyt säilyy myöskin ensi kevätkaudella, ja tämän lakiesityksen mukaanhan päätös näihin poikkeusjärjestelyihin siirtymisestä voidaan tehdä aina yksi kuu-kausi kerrallaan.

Kevään ja kesän aikana saadut kokemukset ovat osoittaneet, että etäopetuksen järjestäminen on mahdollista järjestää onnistuneesti, ja on myös käynyt ilmi, että etäopetusta mahdollisesti voitaisiin jatkossa hyödyntää muulloinkin kuin tällaisissa epidemian kaltaisissa poikkeustilanteissa. Itse olen kirjoittanut kirjallisen kysymyksen aihepiiristä teille, arvoisa ministeri, ja kokoomuksen eduskuntaryhmästä myöskin edustaja Risikko on samasta aihepiiristä kirjoittanut, ja samoin Kuntaliitto on perännyt sitä, että olisi syytä ehkä tehdä laajempi selvitystyö aiheesta, millä tavalla näitä etäopetusmahdollisuuksia voitaisiin käyttää hyödyksi myöskin muulloin kuin pandemiatilanteessa tai poikkeustilanteessa.

Kerron teille esimerkkinä Espoosta, jossa itse asun, sen, että meillä muun muassa oman äidinkielen opetusta, siis vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetusta, annetaan tällä hetkellä 42 kielellä. Tällä hetkellä perusopetuslaki ei mahdollista sitä, että tämän opetuksen voisi järjestää etäopetuksena. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että ryhmät ovat hyvin pieniä ja usein käy niin, että sinne ei saavu ketään paikalle, mutta se aiheuttaa myöskin kustannuksia järjestäjille, käytännössä siis veronmaksajille. Eli olisi todella tarkoituksenmukaista, että voisimme esimerkiksi tällaisia poikkeuksellisia kieliopintoja järjestää etäopetuksena, mutta kuten sanottua, tällä hetkellä se ei onnistu. Tällaista opetusta voidaan järjestää ainoastaan oppivelvollisuusiän ylittäneille etäopetuksena tai osittain etäopetuksena eli käytännössä siis toisen asteen koulutuksessa, ja tarvitsisimme kyllä tämän mahdollisuuden myöskin siellä perusopetuksen puolella. Toki on myöskin muita oppiaineita kuin nämä vieraan kielen opinnot, joissa tätä voitaisiin hyödyntää ja saada tavallaan isompia luokkia, tarkoituksenmukaisempia järjestelyjä aikaan.

Arvoisa puhemies! Te, ministeri, olette kuitenkin aika penseästi suhtautunut tähän ehdotukseen. [Puhemies koputtaa] Ilmeisesti teillä on siihen hyvät syyt, mutta toivoisin kuitenkin vielä, [Puhemies koputtaa] että voisitte ottaa esille, voisiko tällaisia poikkeustilanteita kuitenkin ottaa huomioon.

15.20 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Korona on mullistanut opetusta ja oppimisen tapoja. Keväällä perusopetuksessa siirryttiin pääasiallisesti etäopetukseen, josta saatiin hyviä kokemuksia, mutta jatkossa tiedetään myös kompastuskivet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

Käsillä oleva esitys liittyy koronaepidemian hallintaan, ja sen tavoitteena on luoda säännöksiä, joiden avulla voidaan järjestää perusopetus turvallisesti sellaisessa tautitilanteessa, jossa koulussa opiskelu ei ole turvallista. Suomessa ei ole aiemmin koettu vastaavanlaista lähiopetusta hankaloittavaa tautitilannetta ennen koronaepidemiaa, joten perusopetuslaki ei mahdollista normaalitilanteessa perusopetuksen järjestämistä muuna kuin lähiopetuksena. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi perusopetuslakia ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettua lakia väliaikaisesti. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi väliaikaiset säännökset opetuksen poikkeuksellisesta järjestämisestä. Esityksellä jatketaisiin poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden voimassaoloa kevätlukukauden 21 ajan.

Tautitilanne on eri puolilla maata erilainen ja etenee eri tahtia. Tämän vuoksi lainsäädännöllä on annettava opetuksen järjestäjälle päätösvalta siirtymisestä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos koronaepidemiatilanne sitä edellyttää. Jos opetusta ei voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena, opetuksen järjestäjän päätöksellä voitaisiin siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin eli etäopetukseen.

Arvoisa puhemies! Käsillä olevan esityksen tarkoituksena on ehkäistä koronaviruksen leviämistä, lieventää koronavirustartunnoista ja altistumisista koituvia haittoja sekä turvata perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestäminen turvallisesti lapsille ja nuorille myös korona-aikana. Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät saa heikentää lapsen ja nuoren oikeutta opetukseen.

Tässä vaiheessa haluan lausua kiitoksen kouluväelle, vanhemmille ja myös maan hallitukselle, että opetus on järjestetty korkealaatuisesti ja laadusta tinkimättä myös näinä poikkeuksellisina aikoina.

15.22 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on siis lakiesitys, jolla mahdollistetaan myös etäopiskelu ensi kevätlukukaudella, ja on hyvä asia, että ollaan jo nyt hyvin varhain liikkeellä ja sallitaan ja tehdään tämä mahdollisuus. Pidän tätä erittäin hyvänä asiana.

Haluan lähettää myös kannustukset, terveiset ja kiitokset niin opettajille kuin myös vanhemmille jaksamisesta koronakriisin keskellä. Tämä korona on kestävyysjuoksua, ja ylämäessä ei saa hyytyä vaan pitää yrittää jaksaa loppuun asti. Tämä on varsinainen maratoon. Tarvitaan myös voimia oppilailta opiskella siellä kodissa kuin myös kavereilta. Kaverisuhteet siinä hetkeksi katkeavat, kun kavereita ei näe, ja niillä on aina omat vaikutuksensa.

Tein syyskuussa ministerille kirjallisen kysymyksen liittyen kouluruokailuun etäkoulun aikana, ja vastasitte siihen erittäin hyvin. Kiitos siitä, vastaus oli kattava, ja toivonkin, että edelleen nyt ensi kevään aikana kiinnitetään huomiota siihen, että yhä useammassa kunnassa tarjotaan etäopiskelun aikana myös ruokailumahdollisuus, on se sitten eväspaketti tai millä tavalla ikinä kunta sen pystyykään järjestämään. Omassa kotikaupungissani Espoossa saimme kassillisen ruokaa koulusta, opiskelijat ja koululaiset, myös abiturientit, mikä oli tosi hieno asia.

Täällä lausuntopalauteessa on nostettu myös muita huolia, mistä varmaan on myös opittu tämän ensimmäisen etäkoulun aikana, eli täällä puhutaan laitteista, että onko kaikilla tietokoneet ja vehkeet kotona, toimivatko ne yhteydet, mistä tuossa edellisessäkin keskustelussa täällä liikenneministerin kanssa keskustelimme, toki näistä aterioista ja sitten myös opetusjärjestelyistä, että opettajat pystyvät toimimaan siellä ja jaksavat ennen kaikkea, saavat sen tuen mutta myös, että koulunkäyntiavustajat voivat osallistua etäkoulun järjestämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

seen tarvittaessa — pääsevätkö he muuten mukaan, koska siellä on erilaisia oppijoita ja etänäkin koulunkäyntiavustajasta voi olla iso ja suuri hyöty?

Arvoisa puhemies! Kuten olemme tässä viime aikoina lukeneet, ja toki myös tiedämme sen, niin koronaepidemia ei näytä laantumisen merkkejä, päinvastoin voi tulla kiristystä, entisestään tiukennuksia, ja jos ymmärsin oikein, niin torstaina hallituskin saattaa jotakin meille kertoa. Kaikkien täytyy varautua, ja toivotaan, että opiskelu jatkuu ja oppilaat voivat hyvin, opettajat jaksavat ja myös vanhemmat etäkoulua ylläpitäessään siellä kodeissa. — Kiitos.

15.25 Ari Koponen ps: Puhemies! Edustaja Heinonen nosti täällä esiin, voisiko Suomeen perustaa etäkoulun, ja asia on kyllä tutkimisen arvoinen. Esimerkiksi aistiylherkille, neurokirurgin diagnoosin omaaville oppilaille, sisäilmasta oireileville, kouluahdistuneille, maaseudun pitkien koulumatkojen oppilaille sekä kiusatuille tämä poikkeustilanne ja etäopetukseen siirtyminen korona-aikana ovat olleet monesti positiivinen kokemus. Nämä ryhmät ovat hyötynet siitä, että saavat opiskella omaan tahtiinsa rauhallisessa kotiympäristössä. Tämän takia olisi hyvä, jos etäopetusta voitaisiin mahdollistaa perusopetuksen keinovalikoimaan myös normaalioloissa.

Niin kuin muutkin edustajat ovat kiitelleet, niin yhdyn näihin kaikkiin kiitoksiin, eli kaikille, koulun henkilökunnalle ja vanhemmille, iso kiitos tästä hyvin sujuneesta etäopetusajasta.

15.25 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä kysymyksistä, hyvästä keskustelusta, ja yhdyn kyllä täysin niihin kiitoksiin, mitä tässä on esitetty myöskin koulujen henkilöstölle ja vanhemmille. On hyvä todeta, että tutkimusten mukaan opettajien ja rehtoreiden työn kuormitus on kasvanut erittäin merkittävästi, ja mielestäni on tärkeää myöskin huomioida tätä ja pohtia, miten työhyvinvointia voidaan nykyistä paremmin tukea.

Monissa hyvissä puheenvuoroissa nousi esille tämä mahdollisuus pysyvään etäopetukseen, joten kommentoin sitä tässä.

Ehkä ensimmäisenä yleisenä huomiona on se, että koulu on paljon muutakin kuin vain se informaatio, mitä oppitunneilla välitetään ja opetetaan oppilaille, eli koulun, ihan opetussuunnitelmienkin mukaan, tehtävä on myöskin kasvattaa lapsista yhteisön jäseniä ja antaa heille sellaisia taitoja, mitä tarvitaan yhteiskunnassa toimimiseen muiden yhteiskunnan jäsenten kanssa. Eli nämä laajemmat kasvatukselliset tavoitteet eivät mielestäni saa millään tavalla unohtua, varsinkaan silloin, kun puhutaan nuorista oppilaista ja peruskoululaisista.

Me tarvitsemme vielä paljon enemmän tutkittua tietoa tästä koronavuodesta, etäopetuksesta, sen vaikutuksista oppimistuloksiin, eri asemassa oleviin oppilaisiin, mutta kaikki se tieto, mikä meillä on tällä hetkellä perustuen selvityksiin, mitä on tehty sekä yliopistojen toimesta että aluehallintovirastojen toimesta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa, viittaa siihen, että suurin osa oppilaista kyllä pärjasi oikein hyvin mutta tällä on ollut polarisoiva vaikutus, eli ongelmat ovat kasautuneet niille oppilaille, joilla on muutenkin kaikkein eniten haasteita ja ehkä esteitä omalla oppimisen polulla. Eli arvioiden mukaan kaikkein heikoiten ovat pärjänneet ne oppilaat, joilla normaalisti on suurempaa oppimisen tuen tarvetta, sekä muun muassa vieraskieliset oppilaat. Ja tämän tiedon valossa en ole ainakaan itse nyt tuomassa pysyviä etäopetusjärjestelyjä, koska minä näen kyllä itse,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2020 vp

että tämä eriarvoisuuskehitys on meidän suurimpia ongelmiamme peruskoulussa tällä hetkellä, ja mielestäni meidän ei tule tehdä sellaisia pysyviä ratkaisuja, joilla vielä vahvistetaan ja voimistetaan tätä kehitystä.

On toki niin, että tullaan varmasti vielä tarkastelemaan lainsäädäntöä siitä näkökulmasta, onko se ajan tasalla sellaisia tilanteita varten, jolloin meillä on joku häiriö tai kriisitilanne yhteiskunnassa, eli siihen pitää kyllä löytyä myöskin normaalilainsäädännön työkalut, jotka varmistavat sen, että lasten oikeus oppimiseen jatkuu häiriöttä myöskin silloin, kun sattuu joku, en minä tiedä, luonnonkatastrofi tai epidemia tai jotain vastaavaa, ja varmasti lainsäädäntöä tullaan tästä näkökulmasta vielä tarkastelemaan.

Liikuntatiloista en valitettavasti osaa sanoa selvittämättä. [Puhemies koputtaa] Ei ole sellaista valtakunnallista koottua tietoa ainakaan minulla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, puoli tuntia, mikä tätä keskustelua varten varattiin, alkaa olla käytetty. Siellä nyt on kuitenkin edustaja Juvosella puheenvuoropyyntö. Meneekö minuutissa, ja aiheuttaako vastauspuheenvuoroja? Sitten saatte pitää.

15.29 Arja Juvonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies, ja kiitos tästä puheenvuorosta vielä.

Ihan noston vain tämän, minkä edustaja Koponenkin nosti esille, koulukiusaamisen. Olen ymmärtänyt, että myös sairaalakouluissa on näitä koululaisia sitten käymässä sitä koulua, jos tulee vaikka koulukiusatuksi. Ja haluan vain vielä nostaa sen esille — ja, ministeri, kyllä myös tiedätte sen — että näitä koulupaikkoja varmaan tarvitaan lisää, mutta tällainen etäopiskelu voisi auttaa myös niissä tilanteissa, kun on koulukiusattu, ja säästyisi se kustannus sieltä sairaalakoulun puolelta. Se sairaalakoulun paikkahan on aika arvokas. Tämän vain huomiona halusin tässä sanoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, tuli vastauspuheenvuoro. Minuutin vastaus, ministeri Andersson.

15.30 Opetusministeri Li Andersson: Kyllä, tarvitsemme siis joka tapauksessa enemmän paikkoja sairaalaopetuksen puolella itse asiassa, koska jonot sinne ovat kasvaneet, ja me tarvitsemme myöskin enemmän tavallaan sitä osaamista tuotuna sinne tavallisten koulujen ja oppilaitosten arkeen.

Mutta henkilökohtaisesti vierastan ajattelua siitä, että etäopetus olisi ratkaisu koulukiusaamiseen, koska mielestäni siinä toistuu se sama logiikka, jonka mukaan kiusatun pitää siirtyä pois omasta oppilaitos- tai kouluyhteisöstään. Kyllä meidän pitää pystyä takaamaan, turvaamaan turvallinen opiskeluympäristö, takaamaan kaikkien lasten yhdenvertaiset oikeudet saada käydä koulua muiden ihmisten kanssa ja juurikin kasvaa yhteisön jäseneksi muiden kanssa ja saada ne sosiaaliset suhteet siellä. On tavallaan mielestäni liian kunnianhimon ajattelu se, että ikään kuin luovutaan tästä sen koulukiusaamisen edessä ja ajatellaan, että tämä homma sitten ratkaistaisiin sillä, että ne uhrat siirtyvät etäopetukseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.